

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-06-17

Diarienummer

3.1-2025-032

Klagande

Forskningsstiftelsen Miljö och Cancer, Örebro

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 15 april 2025, dnr 2025-02365-01, se Bilaga

Projekttitel

Upplevd hälsa före och efter implementering av basstationer för 5G inom ett bostadsområde

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning ändrar inte det överklagade beslutet.

Bakgrund

Mikrovågssyndromet eller radiofrekvenssjukdom är ett begrepp där man menar att radiovågor från basantennor kan påverka och skada människor och djur. Syndromet innebär att personer utsatta för elektromagnetiska radiovågor får symptom såsom huvudvärk, sömnsvårigheter, obehag, irritabilitet, depression, minnesstörningar, yrsel, trötthet, illamående, aptitlöshet och koncentrationssvårigheter. I en review beskrivs att det även föreligger en ökad risk för cancer och förändrade biokemiska parametrar, men att resultaten inte är konsistenta och ämnet har varit kontroversiellt (Balmori 2022). I detta projekt vill man samla in enkäter om självskattad hälsa och aktuell användning av trådlös kommunikation samt mäta aktuell radiofrekvent strålning (mikrovågor) i bostaden före och några veckor efter att en basstation för 5G ska uppföras i ett bostadsområde. Tio personer som bor i området har tagit kontakt med forskargruppen och efterfrågat en studie om effekten av byggandet av 5G-stationen. Detta ses som en pilotstudie av hur effekten blir av installation av 5G i bostadsområdet. Frågeformuläret innebär att man ska gradera hur mycket besvär man har i form av olika symptom som rör nervsystemet, hjärta/kärl, hud/skelett/muskler, mag-tarm samt öron/balans. Tre olika mätinstrument finns för att mäta olika frekvensområden; 400 MHz-7,2 GHz, 3 MHz-18 GHz och man kan få ut data på både max-, min-nivå och medelvärden samt totalstrålning. Klaganden bedömer att deltagande inte innebär någon risk för forskningspersonerna, men kan medföra nytta genom den individuella återkopplingen inklusive råd hur eventuellt problem som uppdragas kan lösas.

Hanteringen av data beskrivs som att alla personuppgifter destrueras när insamlingen är klar, men alla kan få individuell återkoppling. Projektet ska pågå under 2025.

Etikprövningsmyndigheten avslag ansökan baserat på riskerna med projektet avseende att deltagande kan påverka måendet samt kan utgöra en integritetsrisk. Man framhöll också att projektet i ansökan inte beskrev några vetenskapliga frågeställningar och inte heller några

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Hantverkargatan 11 B

Telefon

08-546 77 610 vxl

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-06-17

Diarienummer

3.1-2025-032

överbäanden om den lilla grupp som skulle delta i pilotprojektet (tio forskningspersoner). I den slutliga konklusionen kunde alltså inte eventuell nytta med projektet överbä dess risker för deltagarna.

I överbägan beskrivs bakgrunden mer utförligt och det betonas att effekter av 5G- master inte är undersökt internationellt och att detta behövs. 5G innebär pulsad radiofrekvens av högre frekvenser än tidigare mobiltelefoni. I överbägan menar klaganden att besvarande av hälsofrågorna är frivilligt och självänmält och inte kan skada. I överbägan specificeras nu två frågeställningar; dels om RF-strålning från 5G skadar människors hälsa och om 5G ger ökad RF-strålning i människors bostäder. Dessutom betonas att detta enbart är en pilotstudie. Klaganden menar även att det inte finns risker med deltagande och att studien är unik och viktig pga att 5G inte studerats alls på de ca 5 år som de funnits. Avseende integritetsrisken beskrivs förfarandet med hantering av persondata, men hanteringen beskrivs otldligt och utan hänsyn till regler om lagring av data. Personuppgifter måste enligt ansökans upplägg sparas emellan de två mättillfällena men data ska anonymiseras efter att svar inkommit, och då utan namn, personnummer och adress som destrueras, samtidigt som individens egna data ska kommuniceras till deltagarna. Slutligen kritiseras sammansättningen av ledamöter i Etikprövningsmyndigheten avseende medicinsk kompetens.

Skäl för beslutet

Enligt Överbäandenämndens mening kan forskning avseende risker med radiovågor i samhället vara viktigt. Även om det anses kontroversiellt så har forskning efterfrågats sedan flera år. Därav följer att det är extra viktigt att forskningsprojekt, även i ett mindre pilotprojekt, görs på ett vetenskapligt oantastligt sätt. I detta fall har personer sökt sig till forskargruppen pga oro för radiovågorna från en ny 5G-mast och detta innebär en stor risk för bias och övertolkning av resultatet, vilket kan äventyra projektets trovärdighet. Detta upplägg gör att nämnden har svårt att se hur projektets resultat i sig kan ge något stöd inför nästa forskningsprojekt bland annat avseende powerberäkning.

Överbäandenämnden anser att det finns risk för att forskningen skapar obefogad oro och ångest såväl hos forskningspersonerna som andra som får av information om detta. Eftersom riskerna med studien överstiger nyttan kan forskningen inte godkännas.

Överbäandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överbägas.

Detta beslut har fattats av Anita Linder, Agneta Nordenskjöld (föredragande), Anna Sarkadi, Sten-Åke Stenberg, Greger Lindberg, Ulf Ekberg och Mia Nilson. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Erik Brattgård, Gert Helgesson, Elisabeth Wärnberg Gerdin, Malin Celander, Maria

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-06-17

Diarienummer

3.1-2025-032

Eriksson Baaz och Johan Norell Bergendahl samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren närvarat.

På Överklagandenämndens vägnar

Anita Linder

Ordförande